

SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XVI (11)

No. (Štev.) 8.

“ESLOVENIA LIBRE”

BUENOS AIRES.

19. februarja (febrero) 1959

Odmevi na poziv papeža Janeza XXIII.

Po objavi papeža Janeza XIII. o sklicanju vesoljnega cerkvenega zbora, na katerem naj bi razpravljali o možnostih ponovne združitve raznih krščanskih ločin s katoliško Cerkvijo, so se po pravoslavnem in protestantskem svetu začeli pojavljati glasovi, iz katerih je razvidno, da se je v krščanstvu začelo gibanje, ki bo morda v bodočnosti znova strnilo razkropljene "ovce pod eno streho, ki je ne bodo našle tuje, pač pa kakor svojo," kakor se je izrazil Janez XXIII. v govoru, na katerem je pozval na sklicanje vesoljnega cerkvenega zbora. Menijo, da se bo zborovanje začelo leta 1961.

Papeževo vabilo za sodelovanje na zboru je bilo v prvi vrsti namenjeno vzhodni pravoslavni cerkvi, ki šteje nad 150 milijonov vernikov. Kakor znano, se je ta del vernikov pod vodstvom Carigrada odcepil od Rima v četrtem stoletju po Kristusu v glavnem zaradi političnih in nekaterih doktrinarnih zadev.

Pravoslavje nima enega vrhovnega poglavarja, pač pa vrsto patriarhov, ki jo kot skupek označujejo z "oligarhijo patriarhov." Najbolj znanih je pet patriarhov: carigradski, aleksandrijski, antiohijski, jeruzalemski in moskovski. Drugi patriarhi vladajo pravoslavje v Srbiji, Romuniji in Georgiji. Največji prestiž ima carigradski patriarh, ki ga smatrajo ostali patriarhi za "prvega med enakimi" ter ga sedaj vodi nadškof Athenagoras I., dolgoletni prijatelj papeža Janeza XXIII. V svojih 20 letih kot vatikanski diplomat v Bolgariji in Turčiji je Janez XXIII. postal velik optimist za tesnejše odnose med katoliško in pravoslavno Cerkvijo.

V Vatikanu so pred tednom izjavili, da so "možnosti za zboljšanje odnosov med pravoslavjem in katolištvom danes boljše kakor so bile stoletja prej." Eden važnih dejstev za tak položaj je bila podpora katoliške Cerkve pravoslavju proti pritisku komunistične Moskve. Ena največjih ovir za ponovno združitve pravoslavja s katolištvom je bil doslej problem rimskega vodstva Cerkve.

Taka ovira zadržuje pomirjenje tudi s protestantizmom. Janez XXIII. proučuje možnosti o vabilu protestantskih vodij na vesoljni cerkveni zbor, ki naj bi se ga udeležili kot opazovalci. Če se bodo protestanti odzvali vabilu, bo storjen velik korak naprej. Kakor znano, se protestanti niso hoteli udeležiti zadnjega vesoljnega cerkvenega zbora, ki je bil v letih 1869-70.

Reakcije protestantov na tako papeževo vabilo so bile doslej naslednje:

Glavni tajnik Svetovnega zbora cerkva Willem Visser Hooft je izjavil, da bo mnogo zavisno od "sestave in duha vesoljnega cerkvenega zbora." So "ogromne možnosti za sodelovanje (skupni nastopi proti komunizmu, preprečevanje atomske vojne, problemi krščanskih in nekrščanskih dežel itd.), pod pogojem, da pridemo do kakršnega koli sporazuma". V Angliji je kanterberijski nadškof izjavil, da bo poslal opazovalca, če bo povabljen anglikanska cerkev, medtem pa je vodja prezbiteriancev na škotskem dejal, da "pozdružila sklicanje vesoljnega cerkvenega zbora" in da "si želi združitve krščanstva, toda ne izključno na zahtevah katoliške Cerkve".

Vodja Zveze francoskih protestantskih cerkva Marc Boegner je izjavil, da "obstojajo sicer, človeško gledano, nepremostljive ovire," da pa "ni nič manj resnično, da se je v zadnjih desetletjih razvil popolnoma novo vzdušje v medsebojnih odnosih krščanskih ločin in katoliške Cerkve." Predsednik Narodnega sveta cerkva v USA Edwin T. Dahlberg pa je objavil: "Karkoli bo privedlo do zblizanja krščanskih cerkva, bo Bog blagoslovil. S skupnimi napori bo mogoče doseči ta namen."

V Ženevi, v Švici, pa je te dni zasedal Svetovni svet cerkva, ki predstavlja 171 protestantskih, anglikanskih in pravoslavnih cerkva ter je po konferenci objavil, da z zanimanjem spremlja poročila iz Vatikana o sklicanju vesoljnega cerkvenega zbora in da se bo znova sestel leta 1960. v Buenos Airesu.

Dulles nevarno bolan

Preteklo soboto je bil v vojaški bolnišnici Walter Reed operiran na črevesju ameriški zunanji minister Foster Dulles. Po operaciji so zdravniki ugotovili, da ima raka. Dullesa bodo zdravili z radijskim obsevanjem in menijo, da bo morda pozneje še mogel opravljati svojo zunanje politično službo, če že ne tako aktivno, kakor doslej, pa vsaj v toliko, v kolikor bo ameriško zunanje ministrstvo potrebovalo njegovih nasvetov v politični borbi s komunizmom, ki jo sedaj vodi po vsem svetu.

V štirih letih, odkar so republikanci na oblasti v USA in odkar je Dulles prevzel vodstvo ameriške zunanje politike, je Washingtonu in z njim vsem zapadnim zaveznikom uspelo, pod Dullesovim vodstvom, zadržati sovjetske znatraj železne zavese. Sovjeti so sicer povzročali nemire in revolucije v zahodnem svetu, toda hitre ameriške intervencije, katerih glava je bil Dulles, so preprečile, da bi se komunisti zasedli kjerkoli v svobodnem delu sveta.

Novica o Dullesovi bolezni je povzročila zaskrbljenost po vsem zahodnem svetu. Od vseh strani so pošiljali voščila

za njegovo hitro ozdravitev. Zahodni svet je zlasti zaskrbelo dejstvo, da se Dulles ne bo mogel udeležiti konference štirih zunanjih ministrov, ki so jo pripravljali za razpravljanje o nemškem vprašanju s sovjeti. Namesto Dullesa bosta ameriško zunanje ministrstvo na konferenci predstavljala 63 letni Christian Herter in 49 letni Douglas Dillon, prvi in drugi podtajnik ameriškega zunanjega ministrstva. Oba sta znana kot odločna nasprotnika sovjetskega komunizma in z istimi očmi gledata na problem Nemčije in druga politična vprašanja, ki se tičejo postopanja s sovjeti, kakor Dulles. Zato menijo, da bo na bližajoči se konferenci zunanjih ministrov vladalo prav tako odločno protikomunistično vzdušje, kakor če bi se je udeleževal Dulles sam.

Da bi mogli v katerem koli vprašanju dobiti nasvete Dullesa, nekateri predlagajo, naj bi konferenca zunanjih ministrov zasedala v Washingtonu. Vprašanje je samo, če bodo sovjeti na ta predlog pristali. Vsekakor bodo izkoristili odsotnost Dullesa do skrajnih meja za svojo korist.

Odgovor zahodnih zaveznikov Sovjetom

Tri zahodne velesile, USA, Anglija in Francija, so v ponedeljek poslane v Moskvo vsaka svojo noto, v kateri predlagajo sovjetom sklicanje konference zunanjih ministrov, na kateri naj bi razpravljali o problemu Nemčije, Berlina itd. V notah, ki so si različne med seboj, zagovarjajo pa vse tri isto mnenje, zavezniki zahtevajo, da naj se na konferenci razpravlja o Nemčiji kot celoti in sporočajo Kremlju, da ne bodo dovolili, da bi se razpravljalo ali samo o Berlinu, ali samo o priznanju Vzhodne komunistične Nemčije, pač pa le o nemškem problemu kot takem. Mnogi so mnenja, da bo konferenca trajala dolgo, morda leta. Zunanji ministri bodo, če bo do konference prišlo, pripravili načrt za nadaljne razgovore, podrobnosti pa bodo proučevale in pošiljale v pregled na svoja zunanja ministrstva za to določene komisije, podobno, kakor se je dogajalo, ko so sklepani o mirovni pogodbi za Avstrijo. Takrat so posamezne komisije imele vsega nad 1000 sej.

V Kremlju je poslal svojo noto tudi zahodnonemški predsednik Adenauer, v kateri izjavlja, da je v interesu vseh narodov, da čim hitreje uredijo vprašanje Nemčije. Adenauer v noti sporoča Moskvi, da "politika sile in enostranskih odločitev predstavlja veliko nevarnost za svetovni mir in nasprotuje naravnemu pravu posameznih narodov."

Sovjetski poraz v Perziji

Med ZSSR in Perzijo so že dalj časa trajali razgovori o reviziji medsebojne nenapadalne in obrambne pogodbe, po kateri je ZSSR imela pravico poslati svoje čete v Perzijo, če je smatrala, da je ogrožena na svoji južni meji. Te pravice se je ZSSR poslužila med drugo svetovno vojno in potem ni hotela umakniti svojih čet še dolgo po koncu vojne. Šele pod pritiskom javnega mnenja in Varnostnega sveta ZN je odpoklicala svoje čete.

Perzija je pred časom zahtevala od ZSSR, da znova prouči to pogodbo in med drugim zahtevala, da se iz nje izključi člen, ki daje ZSSR pravico pošiljanja vojaških oddelkov v Perzijo. ZSSR je poslala v Teheran svojo delegacijo in vztrajno zahtevala vključitev tega člena tudi v novo pogodbo. Perzija, ki živi v stalnem strahu pred sovjetsko intervencijo, se je branila sovjetskih zahtev, istočasno pa je iskala na zahodu podpore v svojem stališču

VANGUARD II. — NOVI AMERIŠKI SATELIT V VSEMIRJU

Dne 17. t. m. so v Severni Ameriki poslali v vsemirje novo vsemirsko raketo Vanguard II. Poizkus je povsem uspel.

Novi ameriški vsemirski satelit ima zlasti nalogo izvrševati meteorološka preučevanja.

V USA se z največjo naglico pripravljajo tudi na prvi polet človeka v vsemirje v umetnem satelitu. Človeški odlet na Luno je po mnenju am. strokovnjakov še več ali manj oddaljen, mnogo prej, verjetno v nekaj mesecih, pa nameravajo začeti s poskusnimi odleti človeka na krožno pot okoli Zemlje v umetnem satelitu.

Tozadnji program, se pravi izstrelitev človeka na krožno pot okoli Zemlje in njegovo srečno vrnitev nazaj skozi ozračje, ki so ga označili z "Project Mercury", je povsem različen od poskusov, ki jih nameravajo izvesti s suličastim letalom X-15, ki ga je že zgradila North American Aviation Inc. To letalo se bo dvignilo v skoro brezračni prostor nad Zemljo s svojimi raketami in zdrčalo po zgornjih plasteh

proti sovjetom. To je dobila z osebno intervencijo Eisenhowerja, ki je pripomogel, da je Perzija sovjetske zahteve končno enostavno odbila in prekinila razgovor s sovjetsko delegacijo. ZSSR je doživela hud diplomatski in vojaški poraz v Perziji.

Sovjetska delegacija je v dveh dneh zapustila Teheran, Perzija pa nadaljuje razgovor vojaškega značaja z USA in Turčijo za obrambo pred sovjetskim vmešavanjem v perzijske notranje zadeve. Ko bosta ti pogodbi sklenjeni, bo ojačen bagdarski pakt, ki mu je bila zadana huda rana, z revolucijo v Iraku, s katero so uničili zahodno nastrojeno vladavino in postavili Nasserju in sovjetom več ali manj naklonjen režim.

Prvotna sovjetsko-perzijska pogodba, po kateri je ZSSR smela poslati v Perzijo svoje vojaške oddelke, če se je čutila ogroženo z juga, je bila sklenjena že leta 1921.

Proti sovjetom. To je dobila z osebno intervencijo Eisenhowerja, ki je pripomogel, da je Perzija sovjetske zahteve končno enostavno odbila in prekinila razgovor s sovjetsko delegacijo. ZSSR je doživela hud diplomatski in vojaški poraz v Perziji.

Sovjetska delegacija je v dveh dneh zapustila Teheran, Perzija pa nadaljuje razgovor vojaškega značaja z USA in Turčijo za obrambo pred sovjetskim vmešavanjem v perzijske notranje zadeve. Ko bosta ti pogodbi sklenjeni, bo ojačen bagdarski pakt, ki mu je bila zadana huda rana, z revolucijo v Iraku, s katero so uničili zahodno nastrojeno vladavino in postavili Nasserju in sovjetom več ali manj naklonjen režim.

Prvotna sovjetsko-perzijska pogodba, po kateri je ZSSR smela poslati v Perzijo svoje vojaške oddelke, če se je čutila ogroženo z juga, je bila sklenjena že leta 1921.

ozračja in nato skozi ozračje nazaj na Zemljo po stalno kontrolirani poti. Vsemirska kabina, ki jo imajo v načrtu za Project Mercury pa bo izstreljena na krožno pot okoli Zemlje in se bo v prostem padu, zadrževana s padalom, vrnila na Zemljo.

Kabino ali kapsulo bodo izstrelili z medcelinsko raketo (verjetno z Atlasom ali še z modernejšo raketo). Pilot bo ležal v kapsuli na hrbtu na mehkem naslonjaču, da bodo tako zmanjšali učinek težnostnih sil, nanj, ki bodo, kakor računajo, ob izstrelitvi sedemkrat prekašale zemeljsko privlačnost. V kapsuli bo stalna temperatura in stalen zračni pritisk. Pilot bo založen s hrano in vodo, če se mu, bo hotelo jesti ali piti, z obojestranskim radijskim aparatom pa bo mogel biti v stalnem stiku z Zemljo. Na kapsuli ne bo oken, da bi mogel gledati skozi, bo pa videl vsemirje okoli sebe na nekakšnem televizijskem aparatu v kabini. Če kakršni koli aparati že pri dvigu ne bodo pravilno delovali, bo pilot mogel vžgati posebno dodatno raketo, ki ga bo pripel-

IZ TEDNA V TEDEN

V Caracasu v Venezueli so imeli 13. t. m. velike slavnosti. Po enajstih letih je Venezuela znova dobila demokratsko ustavno vlado s predsednikom dr. Romulo Betancourtom na čelu. Novi venezuelski predsednik je po zaprisegi v govoru naglašal, da se bo njegova vlada trudila za poglobitev vezi med ameriški državami ter za gospodarski in življenski dvig sedanega nizkega stanja v tej deželi. Napovedal je spremembo dosedanjih trgovinskih pogodb z ZDA ter odpravil patronata kat. cerkve. Razmere med državo in kat. cerkvijo bo uredil s konkordatom.

Vlada, ki ji predseduje dr. Romulo Betancourt, je sestavljena iz predstavnikov treh demokratskih venezuelskih strank Acción Democrática, Unión Republicana Democrática in COPEI (kršč. demokratov). Glede komunistov je novi venezuelski predsednik, ki je zmeren levičar, dejal, da v vladi ne bodo zastopani in da se glede sestave vlade z njimi tudi ni posvetoval, ker se "ne strinja" z vladnimi načrti, ki zasledujejo samo najboljšje koristi za državo".

Predsednik republike Haiti je naprosil ZDA za vojaško pomoč in zaščito, ker da sedanje kubanske oblasti obožujejo na svojem področju razne elemente iz Haitija, s katerimi da pripravljajo napad na to republiko.

Ameriška vojna mornarica neprestano patrolira ob obalah ZDA, da je ne bi presenetil morebitni napad sovjetskih podmornic. Razen tega noč in dan delujejo najmodernejše obveščevalne in kontrolne naprave, ki že iz velikih razdalj opozarjajo na vse, kar se dogaja na morju, pod morjem ali v zraku. To je povedal admiral Arleigh Burke, šef pomorskih operacij.

Zupan Zahodnega Berlina Willy Brandt je na obisku v ZDA. Bil je sprejet tudi pri predsedniku Eisenhowerju. Dejal je, da bi bila usodna napaka za ves zahodni svet, če bi zahodni zavezniki pustili Zahodni Berlin na cedilo in popustili pred sovjetskimi grožnjami. Obrambo svetovnega miru morajo za-

hodni zavezniki začeti v Zahodnem Berlinu.

V Londonu se je začela trojna konferenca predsednikov angleške, grške in turške vlade za končno ureditev bodo. če usode otoka Cipra. Na konferenco je prišel tudi pravoslavni škof s Cipra Makarios. Glede Cipra sta se predhodno sporazumela grški in turški predsednik.

Anton Segni, ugledna osebnost v italijanski krščansko demokratski stranki, je sestavil novo italijansko vlado iz samih krščanskih demokratov. Podpirale jo bodo desničarske stranke. Poleg 273 krščanskih demokratov bo zanj glasovalo še 18 liberalcev, 24 poslancev obeh monarhističnih strank ter 24 neofašističnih poslancev.

Francoska vlada je prejšnji teden prepovedala nekaj dni prej ustanovljeno skrajno desničarsko "nacionalistično stranko", češ, da predstavlja taka politična tvorba nevarnost za varnost države. — Predsednik republike De Gaulle je te dni obiskal več pokrajinj v notranjosti države, zunanji minister Maurice Couve de Murville je pa v izjavi naglasil, da je Francija v vprašanju Zahodnega Berlina na istem stališču kot Anglija in ZDA, t. j. pred sovjeti nobenega popuščanja na škodo ugleda zahodnih zaveznikov.

Irak je doslej dobil štiri ladijske pošiljke sovjetskega orožja. So to v glavnem tanki T-4 in T-54, teški topovi in protiletalsko topništvo. Letal doslej sovjeti še niso poslali. Za sovjetsko orožje bo Irak moral plačati 196 milijonov dolarjev. Iraško vojsko poučuje v ravnanju s sovjetskimi orožjem 40 članov sovjetske vojaške misije.

Južna Koreja je odločno proti nameri japonske vlade, da bi repatriirala Korejce v Severno Korejo. Vlada Južne Koreje namreč stoji na stališču, da je edino ona zakonita korejska vlada ter je s severnimi komunisti v vojni še vedno od leta 1959 dalje. Proti vsaki ladji, ki bi vozila Korejce iz Japonske v Severno Korejo, bodo Južni Korejci nastopili s silo.

KUBA POD NOVIM GOSPODARJEM

Na Kubi se Fidel Castro vedno bolj približuje cilju, da postane absolutni gospodar dežele. V ponedeljek je sam prevzel vlado. Kuba je od dominikanske vlade zahtevala izročitev prejšnjega predsednika Batiste kot "vojnega zločinca". Na Kubi so tudi objavili, da sodišča sodijo "vojne zločince" še kar naprej in da so jih doslej postrelili 315.

Med revolucionarji na Kubi je prišlo že do večjih sporov, kakor urediti državo. Prvi ukrepi, ki so jih izdali revolu-

ljala nazaj na Zemljo predno bi se dvignil previsoko.

Razen radijskega aparata in televizijskega snemanja vsemirja, ki ju bo moral upravljati pilot sam, pa bodo vsi ostali aparati na kapsuli delovali avtomatično. Avtomatični višinski aparat bo s posebnimi majhnimi raketami skrbel, da se kapsula v vsemirju ne bo začela vrteči okoli svoje osi. Nato bodo druge rakete na dan znak z Zemlje obrnile kapsulo za 180 stopinj, tako da bodo mogle začeti delovati zavorne rakete, ki bodo zmanjševale hitrost kapsule.

To bo kritičen trenutek potovanja po vsemirju. Ker se bo hitrost kapsule zmanjšala, bo ta začela v krivulji padati proti zemeljskemu ozračju. Kapsula bo zadela na silno razredčene vrhovne zračne plasti s hitrostjo ok. 26.000 km na uro, kar je vsekakor dovolj, da bi se kapsula in pilot v njej zaradi trenja spremenila v žareč prah, če ne bi bila kapsula zavarovala s posebnim oklepom proti taki vročini. Z Zemlje pa bo v tem trenutku mogoče videti, kako bo kapsula za trenutek zažarela in za seboj pustila žareč trak, kakor meteor. Na pilota bo zaradi zmanjšanja hitrosti pritisnila teža desetkratne privlačnosti Zemlje.

Če bosta kapsula in pilot preživelata ta trenutek, se bo hitrost kapsule zmanjšala na približno hitrost zvoka brez posebnih težav. Avtomatična priprava bo razvozljala majhno, odporno padalo in istočasno izstrelila prgišče magnezije,

cionarji po zmagi, so bili zaprtje vseh igralnic, s čimer so spravili ob kruh nad 10.000 Kubancev. Med temi se je začelo gibanje proti Castru. Castro sedaj kot predsednik vlade, zahteva, da igralnice znova odpro, del revolucionarjev pa odprtu nasprotuje. Prav tako vlada veliko nezadovoljstvo med tistimi skupinami revolucionarjev, ki so jim odvzeli orožje, ker se niso povsem vključile v Castrovo gibanje 26. julija že med revolucijo, še manj seveda po padcu Batiste.

da bodo na Zemlji videli položaj kapsule v vsemirju in jo potem zasledovali z radarjem. Ko se bo njena hitrost še zmanjšala, se bo odprlo drugo večje padalo, pod njo pa se bo napihnil velik gumijast balon, ki bo ščitil kapsulo pri padcu na trda tla ali pa jo odbržal na površini, če bo padla na morje.

Na tako potovanje ne bodo poslali človeka prej, dokler ne bodo uspešno preiskusili vrsto kapsul. Najprej bodo izstrelili kapsule, napolnjene z različnimi instrumenti, vsakikrat višje in višje. Nato bodo izstrelili v kapsulah živali. Pri nekako sedmi izstrelitvi bodo prvi poslali v kapsuli človeka in sicer do višine nekako 100 km. Na Zemljo se bo vrnil ok. 300 km proč od kraja izstrelitve. Zatem bo prvi človek odletel na enkratno krožno pot okoli Zemlje, končno pa na potovanje, ki bo trajalo 24 ur. Upajo, da se bo z vseh potovanj vrnil živ.

JUŽNOAMERIŠKI PARLAMENT

Prvak čilske krščanske demokratske stranke Eduardo Frei Montalva se je na sestanku Izvršnega odbora venezuelske kršč. dem. stranke zavzemal za ustanovitev južnoameriškega parlamenta. Raúl Leoni, vidna osebnost v venezuelski kršč. dem. stranki, ki je sedaj predsednik venezuelskega parlamenta, je pa naglašal, da bi tak kontinentalni parlament poudarjal vero v Južno Ameriko ter bi jo dejansko uveljavil kot gospodarsko skupnost.

OB ZAČETKU ŠOLSKEGA LETA V SLOVENSKIH TEČAJIH

Za narodno in versko vzgojo slovenske mladine v Argentini je vsaj v glavnih slovenskih naseljih — razmeroma dobro poskrbljeno. Skoro povsod, kjer živijo več Slovencev skupaj ali vsaj blizu, so ob nedeljah in praznikih slovenske maše. Slovenski otroci pri njej poslušajo božjo besedo v slovenskem jeziku. Tu se tudi seznanjajo z lepoto slovenske nabožne pesmi in tudi sami z njo z vso milino otroških glasov časte Boga in njegovo presveto Mater. V vseh teh krajih pa tudi delujejo slovenski šolski tečaji. Vzdržuje jih Društvo Slovencev, vodi pa društveni mladinski odsek.

V lanskem šolskem letu je na področju Vel. Buenos Airesa delovalo 15 slovenskih šolskih tečajev in sicer v mestih: Barrio San José, Berazategui, Buenos Aires-Paternal, Buenos Aires-Slovenska hiša, Florida, Lanus, Moron, Ramos Mejia, San Justo, San Martin, San Miguel, Transradio, Victoria, Villa Hermosa in Villa Tesel. Razen teh tečajev na področju Vel. Buenos Airesa imajo slovenski šolski tečaj tudi rojaki v Mendozii. Na področju Vel. Buenos Airesa je lani obiskovalo slovenske šolske tečaje 516 otrok in sicer 222 dečkov in 294 deklic, v njih je pa poučevalo 16 slovenskih učiteljev in učiteljic ter 9 katehetov.

Na te podatke smo se spomnili, ko smo brali v listu sporočilo, da se bo v večini tečajev prihodnji teden začelo vpisovanje slovenskih otrok v slovenske šolske tečaje ter istočasno v njih tudi že reden pouk.

Vesel je človek te lepe mlade slovenske armade, če ve s kako velikimi žrtvami je dostikrat združeno pošiljanje otrok v te tečaje, zlasti pri starših, pa tudi pri učiteljih in učiteljicah ter katehetih, ki se ob sobotah, ko drugi uporabljajo prosti čas za počitek in odmor, ukvarjajo s slovensko mladino ter ji posredujejo verske resnice v materinjem jeziku, v njihova mlada srca pa vsajajo ljubezen do slovenske zemlje, do slovenske besede, do vsega, kar je slovensko. Vesel je pa človek tako visokega števila slovenskih otrok v slovenskih tečajih tudi zaradi tega, ker to dejstvo dokazuje, da so po slovenskih domovih resnično še slovenske družine, ki slovensko čutijo in tudi po slovensko žive ter svoje otroke tudi v narodnem in verskem duhu vzgajajo.

Na obnem zboru Društva Slovencev je mladinski referent za slovenske šolske tečaje dejal, da je njihov program izpovedan v treh življenjskih smernicah največjega mojstra lepe slovenske besede Ivana Cankarja: Mati, Domovina, Bog; oziroma v besedah velikega slovenskega mladino ljuba in slovenskega

narodnega preporoditelja škofa Antona Martina Slomška: "Vrli Slovenci, sveta vera bodi vam luč, materin jezik pa ključ do zveličavne narodne omike."

Besede teh dveh velikih in zaslužnih slovenskih mož naj slovenski starši, ki imajo otroke za šolo, dobro premišljijo, da ne bodo niti za hip omahovali ter ugrabili ali bi poslali svojega otroka v slovenski šolski tečaj ali ne. Že iz ljubezni do lastnega otroka morajo to storiti in ne bodo zanemarili velike sreče in ugodnosti, da se bo njihov otrok lahko v tečaju dobro naučil materinega jezika, da bo poznal zgodovino slovenskega naroda, poznal domovino svojih staršev iz slik, opisov in pripovedovanj, da bo zvedel za velike slovenske moše: politike, ki so se borili za svobodo svojega naroda pod Avstrijo, pesnike in pisatelje, ki so svoja najlepša čustva izražali s tako izbrušenimi izrazi, da spadajo že med fine slovenskega književnega jezika, ki se lahko merijo z najbolj dovršenimi svetovnimi jeziki, glasbenike, ki so uglašili toliko sloven-

BRALI SMO...

DR. MAČEK GOVORI HRVATOM

V božični številki kanadskega "Hrvatskega glasa", ki smo jo prejeli šele te dni, je predsednik Hrvatske seljačke stranke dr. Vladko Maček napisal Hrvatoma lepo božično poslanico. V njej med drugim ugotavlja naslednje:

"Če pogledamo tisoč let nazaj do današnjega dne, vidimo koliko mogočnih cesarstev je propadlo, ker so bila zgrajena na grobem nasilju orožja. To je videl naš nesmrtni učitelj Štefan Radič že v svoji mladosti, ko se je lotil težke naloge organiziranja hrvatskega kmetijskega ljudstva za borbo za svobodo hrvatskega naroda in hrvatske domovine. Zato je iz te borbe izključil vsako nasilje ter je vso borbo postavil na temelje moči duha, na moč pravičnosti in človečnosti napram vsakemu človeku brez razlike na narodnost in vero. In dokler smo se držali mirotvornega političnega nauka Štefana Radiča smo postajali vsak dan močnejši in smo dosegali četu-deli samo male uspehe. Ko so nas pa potegnili v vrtinec svetovne vojne, se je, žal, našlo preveliko število Hrvatov, ki so pozabili ne samo na moder politični nauk Štefana Radiča, ampak tudi na božji nauk Jezusa Kristusa. Mislili so, da je spor med Hrvati in Srbi mogoče rešiti tudi s silo orožja in s skrajno okrutnostjo. Na srbski strani se je pojavilo tudi preveč takih, ki so enako mislili, in nastala je strahovita borba do iztrebljenja. V tej borbi je našlo smrt na obeh straneh nad en milijon v glav-

skih pesmi in njih sloves poslali v širni svet, gospodarstvenike, ki so narodu ustvarjali gospodarske ustanove, industrije itd. Med cerkvenimi dostojanstveniki bodo spoznali cerkvene velikane, ki so bili vedno narodu ob strani, ob njegovih veselih in hudih časih. Z eno besedo: otrok bo zvedel za pravo podobno slovenske domovine, jo bo vzljubil ter jo bo nosil v svojem srcu tudi pozneje, ko morda ne bo več živel ali deloval v slovenski skupnosti.

Otroci, ki bodo redno obiskovali slovenske šolske tečaje, se bodo potem, ko jih bodo dokončali, radi včlanjevali v slovenske mladinske organizacije in kulturno-prosvetna društva ter bodo v njih nadaljevali svoje splošno izobraževanje. Tu bodo našli tudi sebi primerno družbo in razvedrilo.

Tako vzgojena slovenska mladina ne bo samo v ponos slovenski izseljenjski skupnosti, ampak tudi novemu okolju, v katerega se bo vključevala z bogastvom svojih slovenskih staršev: poštenostjo, delavnostjo, vestnostjo in pridnostjo.

nem nedolžnih mož, žena in otrok. Na tisoče in tisoče srečnih domov je bilo porušenih, konec vsega tega je pa ta, da smo tako Hrvati, kakor Srbi in ostali narodi Jugoslavije prišli pod komunistični jarem.

Sedaj imamo pred seboj borbo v dveh smereh. Najprej borbo za osvoboditev dostojanstva človeka poedina od samovolje neznanca, toda še vedno močne komunistične klike. Na drugi strani pa borbo za svobodo hrvatskega naroda kot celine in svobodo naše domovine Hrvatske. Hvala Bogu komunizem kot ideja je že mrtev, tako pri nas, kakor povsod tam, kjer so ljudje okusili njegove strahote. Drži se na oblasti samo še z grobim nasiljem. Toda vsako telo začne potem, ko ga zapusti duša, razpadati, in smrad tega razpadanja že zaudarja od Tihega oceana pa do Berlina in našega Jadrana. V našo narodno osvoboditev ne dvomim niti za trenutek, ker sem prepričan, da bo ves hrvatski narod, poučen od težkih preizkušenj nedavne preteklosti nadaljeval borbo za to osvoboditev na osnovi mirotvornosti, človečnosti in pravičnosti, tako, kot nas je učil naš nesmrtni učitelj Štefan Radič in kakor je to v skladu z božjim naukom Jezusa Kristusa, katerega rojstvo znova proslavljamo."

NAROČAJTE IN ŠIRITE SVOBODNO SLOVENIJO

Zelo močna je tokrat zgodba, ki jo je napisal Lojze Novak: Pampa. Vse bolj čutim, da Novak raste v dobrega pripovednika. Tudi v jeziku raste.

Božo Kramole je prispeval Poroko. Je to prefinjen pisatelj, moram pa reči, da me je njegova lanska zgodba močnejše prišla.

Novo ime v Zborniku je Ivan Dolega. Napisal je dramo Po utripih srca. Beg človeka čez mejo je napisan res z dramatično močjo. Morda bi končne besede mogle biti druge. Mislim, da bi bile močnejše za sicer močno literarno stvar.

Obrnimo se zdaj k pesnikom. Kakor vsako leto, je tudi letos zanimiv pogled nanje. Vladimir Kos ima šest pesmi. Zdi se mi, da je najboljša prva Poletja dveh.

Prisrčen je Hotimirov Tihi dialog, zato pa polne teme in težkega vzdušja Temnice, ki jih je zapel Stanko Janežič. In vendar so lepe.

Slavko Srebrnič zaključuje krog pesnikov s tremi pesmimi. Novo in staro pot hodi, v obeh pa ima velik kos srca. Zato je iskren in topel.

Zelo lepe so v Zborniku to leto strani, ki so posvečene otrokom. Mirko Kunčič, znani mladinski pisatelj, je za naše male zapel nekaj res iskrenih otroških pesmi. Prav tako je iskrena in zelo topla pesem Anice Černejeve. Cvetka Golarja Zrakoplovec je manj posrečena.

Pod zaglavjem Novi kraji — novi ljudje se prvi oglasil Anton Rant in sicer s spisom Ognjena zemlja. Še nikoli nisem slišal o Ognjeni zemlji toliko kakor v tem sestavku. Opis krajev, zgodovina in zadnji Indijanci, ki izumirajo.

Spis S. Bronislave Sestra Miroslava bi skoraj spadal med prozo, tako je lepo napisan. Opisuje težak položaj sester v Chile.

Tudi Zdravko Novak se je oglasil s prispevkom Čoban Jovan. Zanimiva slika iz Avstralije. Vsa je bo rad prebral.

KONSTANTIN FOTIČ UMRL

V Severni Ameriki je umrl dolgoletni predvojni jugoslovanski veleposlanik Konstantin Fotič. Po končani vojni se ni vrnil domov hlapčevati komunistični diktaturi, ampak se je za pravo svobodo domovine boril kot eden najuglednejših srbskih predstavnikov v emigraciji.

GORIŠKA IN PRIMORSKA

Organist goriške župne cerkve sv. Ignacija prof. Emil Komel je stopil v pokoj; njegovo mesto je prevzel prof. Mirko Filej, ki vodi tudi slovenski cerkveni zbor, ki poje pri nedeljskih mašah. Pri večerni maši pa bo orglal Maks Debenjak.

V Prosek se je vrnil po 15 letih iz ruskega ujetništva Ivan Ušaj. Novinarji so kar oblegali njegovo hišo, pa niso imeli dosti sreče, ker moč noče dati izjav; zadnje čase je menda hišo zapustil, da ima mir pred nadlegovanjem.

V Trstu so v cerkvi sv. Ivana združeni pevski zbori iz Šklednja, Sv. Vincenca, Rojana, Barkovelj, sv. Ivana, z Opčin in Doline priredili zadnjo nedeljo v decembru koncert božičnih pesmi. Nastop je organiziral Dušan Jakomin, orglala pa je prof. Zupančičeva.

Na progi Trst-Draga-Herpelje so s 1. januarjem ustavili promet. Namesto vlakov bodo vozili avtobusi, do meje italijanski, od meje pa jugoslovanski.

Na Goriško je v obmejnem pasu v 1. 1958 prišlo čez mejo 700.584 Slovencev. Samo za božične praznike in za trg sv. Andreja je prišlo v Gorico 77.576 Slovencev iz Jugoslavije.

V Firencah so 22. decembra pričeli z razpravo proti članom nekdanjega partizanskega odreda v Beneški Sloveniji. Dolže jih — po 15 letih — izdajalstva. Obtoženi so, kljub temu, da je v mirovni pogodbi izrecno rečeno, da Italija ne sme kazensko preganjati niti ne "vzemerjati" državljanov le zato, ker so se borili na strani zaveznikov. Tega so se tudi držali, izjemo so naredili le z Beneškimi Slovenci. Beneške Slovence pa so zagrabili, čes da so se borili za združitev z ostalimi Slovenci in ne za splošno stvar zaveznikov. Branilci navajajo, da ob času bojev Beneška Slovenija ni bila sestavni del Italije, ampak je prevzela oblast Hitlerjeva Nemčija.

V Buenos Aires so prišle Mohorjeve knjige za leto 1959. Za 160 pesov jih lahko dobite v Dušnopastirski pisarni. Poročilo o letošnjem Mohorjevem knjižnem daru bomo prinesli v prihodnji številki.

Zadnje strani Zbornika so posvečene Izseljenjskemu letopisu. Tu podasta svoje misli dr. Miha Krek in ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman. Misionar Karel Wolbang poroča o Slovencih v Kanadi, Tone Jezernik pa pogleda na Koroško, kako je bilo v letu 1957 in 1958.

Za boljšo bodočnost, Dr. Krek in škof dr. Rožman pri Slovencih v Evropi sta nadaljna članka. P. S. se na kratko dotakne Slovenske prosvete na Koroškem, dr. Ludvik Leskovar pa Slovenskega radijskega kluba v Chicagu.

Knjižne preglede je napisal tudi to leto Zdravko Novak, ki je dodal tudi poročilo o Slovenskem pevskem zboru Krotan v Clevelandu.

Tudi mrtvih se je Zbornik spomnil. V njem najdete Antona Grdino, pesnika Ivana Zormanca, Rev. Kazimira Zakrajška, p. Aleksandra Urankarja, prof. Franceta Zupana, župnika Janeza Klemenčiča, Jožeta Penka, Jožeta Mavriča, Naceta Brandšteterja in zlatomašnika Karla Škulja.

Tak je letošnji zbornik. Vseh strani našega življenja se dotakne in iz vseh strani gleda naš slovenski obraz. S svojo tradicijo veže preteklost prvih emigracijskih let do današnjih dni. Prav za voljo te tradicije bi moral najti pot v vse naše družine. Vse naše kulturno življenje v Argentini je v veliki nevarnosti. Strahovita inflacija, ki je zajela Argentino, grozi uničiti napore slovenskih ljudi tam in v tej uri se obračajo posebno na nas v Ameriki, da pomagamo ohraniti kulturno dejavnost naše krvi tam. Iskreno prosim v imenu vseh kulturnih delavcev tu in v Argentini, da vsi naši ljudje, ki še čutijo skrb za slovenske zadeve, sežejo po Zborniku, sežejo po knjigah, ki jih tam izdajajo. Vem, tudi nam ni lahko v teh časih, toda skupna moč zmora veliko. Rešujmo sami sebe!

ARGENTINA

Predsednik republike dr. Frondizi bo nocoj naslovil na narod novo poslanično. V njej bo poročal o svojem zadnjem obisku v Združenih Državah Amerike ter o svojih razgovorih z ameriškimi političnimi, gospodarskimi in finančnimi predstavniki za ureditev sedanjega neurejenega gospodarskega položaja v Argentini. V svojih izjavah bo znova obrazložil narodni načrte svoje vlade za ustalitev argentinskega gospodarstva. Znova bo opozoril ljudstvo, zlasti delovne sloje, da je mogoče pričakovati zboljšanja sedanjih gospodarskih in življenjskih razmer v Argentini samo, če bodo na eni strani vsi strogo izvajali predložene načrte za varčevanje, na drugi strani pa samo s povečano proizvodnjo. Samo na ta način je mogoče postaviti sedanje slabo gospodarstvo na trdne in solidne temelje. In samo tako gospodarstvo lahko prinese boljše življenje vsem slojem. Tega naj se vsi zavedajo, dosežanji način dela pa mora nujno voditi v še večji gospodarski kaos in gospodarsko propast. Tega pa odgovorna vlada ne more in ne sme dopustiti.

V mestu Rosario so se zbrali guvernerji argentinskih provinc na skupni sestanek. Na njem razpravljajo o vprašanjih, ki so skupne provincijam ter o njihovih odnosih do zvezne vlade.

V jezuitskem kolegiju v mestu San Miguel pri Bs. Airesu imajo argentinski škofje letni sestanek. Na njem razpravljajo o vseh vprašanjih, ki se tičejo verskega in moralnega življenja argent. katoličanov. Po končanem razgovorih so izdali skupno pastirsko pismo. Obiskali bodo tudi predsednika republike dr. Frondizija.

Argentinska vlada je končno rešila problem privatnih univerz. Kot znano je narodni kongres že pred časom po viharjih razpravah z večino glasov sprejel zakonsko določilo, s katerim je spremenil odn. dopolnil dosed. 28 člen v zakonu o argent. univerzah v tem smislu, da je v Argentini dovoljeno ustanavljati privatne univerze. Nasprotniki privatnih univerz, zlasti katoliških zavodov — levičarji in masonski usmerjeni intelektualci, so tedaj zagnali strašno vpitje. Po ulicah so prirejali tudi protestne zborovanja. Dr. Frondizijeva vlada pritiskih teh elementov ni podlegla ter je svoj predlog spravila skozi narodni kongres. Dne 12. februarja t. l. je pa izdala uredbu za izvrševanje zakonskih določil o privatnih univerzah. Uredba predvideva ustanovitev generalne inspekcije za privatni vseučiliški pouk v min. za vzgojo in pravosodje, ki bo nadzorovala delovanje privatnih univerz. Privatne univerze bodo lahko izdajale tudi diplome. Absolventi teh univerz bodo polagali diplomatske izpite pred posebno komisijo, v kateri bodo predstavniki privatnih univerz, državnih univerz, predstavniki min. za vzgojo ter priznani strokovnjaki. Diplome bodo imele podpis predstavnika privatne univerze ter min. za vzgojo in pravosodje. Delovanje privatnih univerz je pa omejeno glede revalidacije diplom inozemskih univerz. Teh diplom te univerze ne morejo potrjevati, ampak samo državne univerze. Uredba tudi določa, da privatne univerze od države ne bodo dobivale sredstev za svoje vzdrževanje.

Objava te uredbe je znova povzročila nerazpoloženje pri nasprotnikih privatnih univerz. Nekatere študentske organizacije, ki so pod levičarskim vplivom, ter laicisti so znova začeli protestirati. Za ponedeljek so sklicali sestanek tudi rektorji državnih univerz. So proti vladni uredbi. Trezni ljudje in tudi predstavniki uglednih znanstvenih zavodov ter združenj za vladno odločitev pozdravljajo, ker bo prinesla Argentini samo koristi in ugled v svobodnem svetu.

V Buenos Aires je dopotoval severno-ameriški kontraadmiral Laurence Hugh Frost zaradi priprav skupnih pomorskih vaj argentinske in severnoameriške voje mornarice pred morebitnim napadom sovražnih podmornic na argentinsko atlantsko obalo.

Na argentinski vojaški postojanki General San Martin v zalivu Margarita na Antarktiki je požar uničil stanovanjske prostore za tamošnje znanstveno odpravo.

John William Cook, Peronov zaupnik, je v izjavi za tisk, napadal vse vlade po padcu Peronovega režima. Izjavil je tudi, da pristaja stranke justicialista ne bodo kandidirali pri bodočih volitvah na nobeni drugi listi, kakor samo na svoji.

Precejšnje začudenje je povzročila v Argentini odredba guvernerja province Tucuman, ki je na področju te province za dobo enega meseca ustavil izvajanje uredbe zvezne vlade za varčevanje v vsem javnem gospodarstvu.

KAREL MAUSER O ZBORNIKU-KOLENDARJU SVOBODNE SLOVENIJE ZA LETO 1959

Slovenski pisatelj Karel Mauser je kot leposlovnih ocenjevalec slovenskih knjig in publikacij za Ameriško domovino ob prebiranju Zbornika-Koledarja Svobodne Slovenije za leto 1959 zapisal naslednje misli ter ugotovitve:

Slovenska emigracija prihaja v najbolj kritično obdobje, v obdobje, ko rade popuste korenine, ki črpajo sokove od doma. Najprej se pokaže nevarnost tega popuščanja v knjigah. Bralci se redčijo, zanimanje za slovensko knjigo peša iz leta v leto. S to bridko zavestjo v srcu pišem poročilo o Zborniku Svobodna Slovenija.

Letošnji Zbornik po svoji vrednosti ne zaostaja za tistimi, ki smo jih že prejeli od založnice. Pričenjajo ga razprave. Od petletke do petletke pisec I. A. poveseti v gospodarstvo doma. Na preprost način, privlačno in zanimivo nas popelje skoz gospodarsko planiranje doma, skoz cilje in ovire domačega komunističnega gospodarstva.

Jože Košiček nas postavi na Koroško, v njene boje, kjer je v bolečini visoko zrasel poročnik Malgaj. Lepe slike nam v marsičem pomagajo.

Koj za tem nas alpinist Vojko Arko popelje v ledene gore: Pod inškim soncem na ledeni celini. In v mrazu ostane mo tudi z Dinkom Bertonecljem, ki objavlja svoj dnevnik z Južnega tečaja: V južni polarni noči.

Za organizatorje in za ljudi, ki se radi poglobljajo v politično zgodovino in socialna gibanja bo zanimiv članek Krščanska demokracija je avtonomna organizacija, ki ga je napisal Ivan Ahčin. Sam pa sem z zanimanjem prebral članek Kajtimarov: Friderik Viljem Foerster. Nanj se v tem zborniku oziroma še drugi pisci.

Mnogo prahu je vzdignila polemika o

Kreku in šušteršiču. Na zapiske, ki jih je objavil monsignor Matija Škerbec se je oglasil I. D. Potrebno je, da človek pri polemiki sliši vse zvonove in zdi se mi, da je pisec teh strani Krekovo delo dobro poznal. Prav je, da so našle prostor v Zborniku. Zdi se mi, da mimo njih ne bo mogel noben zgodovinar.

Alojzij Geržinič piše o slavistu Rajku Nahtigalu, Ignacij Lenček pa o prelatu dr. Francu Lukmanu. Dva velika znanstvenika je zgubil slovenski narod in spodobni se jima lep spomin.

Razprave zaključuje članek R. J. Borba za Maribor in severno mejo 1918.

Pričenja proza in poezija. V tem delu pogrešim nekaj starih imen. Pa je zato nekaj novih, ki niso slabši. Joža Vombegar je napisal Sejem bil je živ. Ziva zgodba z lepim jezikom. Umor, za katerega je vedel samo eden.

Nekaj podobnega — težka skrivnost v preteklosti — je tudi v črtici, ki jo je napisal Mlinarjev Janče: Očetov greh. Mlada ljubezen cvete, nazadnje deklíč in fant zvesta, da sta si brat in sestra. Prepričan sem, da se za imenom skriva dober pisatelj, čeprav je konec tak kakor ga včasih iz stare navade radi naredimo. Deklíč gre v kloster.

Tudi letos se je oglasil Ivan Korošec. Ostal je zvest svojemu pisanju in tudi v kratki črtici šel sem iskat pisma, se vrača v domobransko tragedijo. V izrazu je črtica zelo močna.

Veliko dobre volje nam je nasul tokrat v svoji črtici Idila o krvavem srcu p. Bernard Ambrožič. Jih ni veliko, ki imajo tak dar za dobro voljo.

Tudi Jože Krivec se je oglasil. Napisal je Paket kave. Skromna zgodba, toda lepo napisana. Problem: sovraštvo, ki še tli iz dni revolucije. Dotika se domovine in Amerike.

Novice iz Slovenije

Komunisti doma še kar naprej spreminjajo upravna področja posameznih občin. Tako imajo sedaj v načrtu znižanje števila občin v novomeškem okraju od sedanjih 15 na 9. Ukinile naj bi se občine Semič, Straža-Toplice, Mokronog, Mirna, Šentjernej in Konstanjevica-Podbočje. Semič mislijo priključiti občini Črnomelj, Straža-Toplice ter št. Jernej pa novomeški občini. Del občine Mokronog naj bi prevzelo tudi Novo mesto, drugi del pa Trebnje. Ta občina naj po predlogu tudi prevzame področje občine Mirna. Občina Kostanjevica-Podbočje bo v celoti priključena občini Videm-Krško. Z združitvijo občin Semič in Črnomelj se bo število prebivalcev črnomeljske občine povečalo na 17.032, novomeška občina bo po priključitvi občin Straža-Toplice, Šentjernej in dela mokronoške občine štela 39.367 prebivalcev, število prebivalcev občine Trebnje se bo s priključitvijo dela mokronoške občine in celotne občine Mirna povečalo na 17.042 prebivalcev, število prebivalcev v občini Videm Krško pa po priključitvi občine Kostanjevica-Podbočje na 18.481 prebivalcev. Nespremenjen ostane delokrog občin Brežice, Sevnica, Senovo, Metlika in Žužemberk.

Proračun državnega sekretariata za narodno obrambo v Jugoslaviji znaša za tekoče proračunsko leto 1959 milijard in 650 milijonov dinarjev.

Skupno s proslavo 40. letnice ustanovitve komunistične stranke komunisti

PREJELI SMO VPRAŠANJE

Kako naj obravnavam zgodovino po člankih v "Božjih stezicah"? — Postopek bi lahko bil naslednji:

a) Najprej poveste otroku vsebino članka s svojimi besedami;

b) nato z otrokom preberete članek (vaja v branju);

c) potem stavite pismena vprašanja za domačo nalogo (vaja v pisanju in spisu), n. pr. iz članka v letošnji februarjski številki bi mogla biti sledeča:

1. Kaj je bilo središče Karantanije?
2. Kje se razprostira Gosposvetsko polje? — Pokazati tudi na zemljevid!
3. Katere spomine na slovensko preteklost hrani Gosposvetsko polje? (Krnjski grad, gosposvetsko cerkev, vojvodski prestol.)

4. Kaj se je vršilo na Gosposvetskem polju v naši davni in slavni preteklosti? (Ustoličenje slovenskih vojvod po narodnem obredu.)

5. Pomen Gosposvetskega polja? (Zibelka slovenske zgodovine, časti in slave.) — Vprašanj lahko stavite več ali manj, kar zavisi od nadarjenosti in starosti otroka, pa tudi od priprave in spretnosti učne osebe. (Gl. vprašanja pod "Trdimi oreh!")

6. Prihodno učno uro pregledate domačo nalogo in zahtevate, da se otrok pravilne odgovore nauči do naslednje ure. Takrat ga je treba seve izprašati.

Na podoben način morete obravnavati tudi zemljepis in pratiko naših zaslužnih mož (po enega seveda, ki si ga izberete) po člankih v "Božjih stezicah".

doma proslavljajo tudi 40. letnico ustanovitve svoje mladinske organizacije SKOJ.

Med redke še živeče starejše slovenske gledališke igralce, ki so s svojimi nastopi pomagali dvigati slovensko dramsko umetnost na stopnjo te umetnosti pri velikih narodnih v Evropi spada Edvard Gregorin. Nedavno je v Ljubljani slavil 40. letnico svojega gledališkega udejstvovanja.

Republiški sanitarni inšpektorat v Ljubljani je ugotovil, da kakovost kruha v Ljubljani ni zadovoljiva, kajti pri pregledu 47 vzorcev kruha so v 7 dobili zapečene druge predmete, 15 vzorcev kruha ni ustrezalo po kakovosti predpisom, od 6 žemelj 4 niso bile primerne za prodajo. Poraba kruha v Ljubljani neprestano raste. Leta 1952 so ga porabili 9.500 ton, leta 1957 pa 15.000 ton. Zmogljivost pekarn se pa od leta 1952 ni dosti povečala.

Slovenski violinist Igor Ozim je meseca decembra priredil v Ljubljani samostojen koncert s spremljevalcem Marianom Lipovškom za klavirjem. Glasbeni kritik je o tem koncertu zapisal, da je z njim Ozim začel novo obdobje v svojem umetniškem razvoju: obdobje umetniške zrelosti.

V Mariboru so odprli industrijsko tekstilno šolo.

Ob 15. letnici komunistične diktature v Jugoslaviji je zvezni izvršni svet izdal odlok o pomilostitvi 2022 obsojencev. Popolna pomilostitev je zajela 839 obsojencev, 1178 pa je bila kaznen znižana. V nobenem listu v Jugoslaviji ni bilo zapisano, da bi ob tej priložnosti prišel na svobodo Milovan Djilas.

Umrli so. V Ljubljani: Josip Samsa,

SLOVENC V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Osebnostne novice

Dr. Ivan Ahčin, biv. glavni urednik Slovenca, vseuč. prof. na teološki fakulteti v Ljubljani ter sedanji profesor na teol. fakulteti v Adroguaju, avtor številnih socioloških del, je zbolel. Prepeljali so ga najprej v nemško bolnišnico, nato pa v bolnišnico Fernández, kjer ga bodo operirali. Slovenci mu želimo čimprejšnjo popolno ozdravitev.

Družinska sreča

V družini g. Jožeta Levstika in njegove žene g. Danice, roj. Tekavc v San Justu so dobili sina. Družino g. Janeza Jereb in njegove življenske družice g. Lojzke, roj. Urbanč je razveselila hčerka. G. Peter Smrekar in njegova žena g. Pavla roj. Selan v Transradio sta dobila sina. V družini g. Gabriela Čamernika in njegove žene g. Pepce, roj. Kokalj imajo hčerko Silvijo-Veroniko. Hčerka Antonija je prinesla radost tudi v družino g. Antona Vesela in njegove žene g. Nežke, roj. Jerin. G. Slavku Smoletu in njegovi ženi g. Anici, roj. Ambrožič je povečal družinsko srečo sinček prvorojenec. G. Ivan Omahen

tiskarski faktor v p., Marija Buh, Rozalija Goršič, roj. Strle, Ljudmila Pivko, roj. Mužik, Luka Kunstelj, upok., Alojz Minodras, kovinotiskarski mojster, Franc Šergas, trgovski potnik, Josipina Mačus, Janez Javornik, žel. upok. Marija Muha, Josip Rankel, Marija Zalar, roj. Košir, vdova po žel. sprevozniku, Josipina Steindl, roj. Čuček, uslužbenka Radia Ljubljana, Franc Kovačič, nočni čuvaj, Ivan Toporiš, žel. načelnik v p., Alojz Dolenc, krojač v p., Tončka Karba, roj. Kunstler, Josip Ančič, lekarnar v p., Jože Pogačar, vojni invalid, Marija Perko, upok. Tob. tovarne, Ivanka Urbanc, upok. in Marija Rakovec na Golniku, Vladimir Ostaševski, drž. upok. v Radovljici, Andrej Božič, pos. na Lancovem, Anton Engo Klasinc, kanonik, dekan in župnik v Lasinji na Hrvaškem, dr. Pavel Lauter, zdravnik v Dobrni, Pavla Šteblaj, roj. Žibret v Boštanjju, p. Teodor Tavčar OFM, biv. provincial in dolgoletni župnik na Viču, Anton Zohar, strojni ključavničar v p. v Celju, Veronika Terčak, roj. Bizjak v Šmartnem ob Paki, Mirko Petrovič v Hoterdriči, Martina Žužek, roj. Slanc v Novem mestu. Valentin Šušteršič v Hoterdriči, Anton Robida, pos. v št. Vidu nad Ljubljano, Ivana Marolt, roj. Hribar v Šmartnem ob Savi, Maks Zorko v Leskovcu pri Krškem, dr. Franjo Suhadolnik, sodnik v p. v Ptuj, Jože Mulej, pos. v Sp. Lipnici, Neža Suhadolnik, roj. Kunstelj na Vrhniki, Franciška Marinko, roj. Dolinar v Vnanjih goricah, Janez Gornik v Braslovčah, dr. Gabriel Sluga, zdravnik protituberkuloznega disp. v Domžalah, Franc Stefančič v Galiciji, Stanko Šter, čevljarški pom. v Dupljah, Vincencija Truhlar na Jesenicah in Fridburga Kuhelj v Veliki nedelji.

Avtomobilsko cesto Ljubljana-Zagreb je gradilo 53.480 mladincev v starosti 17 do 25 let.

in njegova žena g. Malka, roj. Močnik, imata hčerko Marijo Veroniko. V družini g. Janeza Fekonje in njegove žene g. Delije, roj. Vito imajo sina Aleksandra Gabriela, družini g. Ivana Kopača in njegove žene g. Albince, roj. Rojnik pa hčerko Bernardko Ivano. V družini g. Antona Loger in njegove žene g. Ivane, roj. Kien je pa prišel na svet sin Karel. — V Berazategui je bil krščen Valentin Francišek Vidmar, sin Jožeta in Brigite Cvetko. Botra sta bila Rudolf Vidmar in Manica Omahna. Krstil ga je g. Jože Guštin. Čestitamo! SAN MARTIN

Odbor za postavitve spomenika pokoj. duhov. svetniku škulju je na svoji zadnji seji odobril načrt za spomenik in ga je že dal v delo. Kakor smo že poročali, predstavlja spomenik slovensko poljsko znamenje. Pred spomenik bo na sprednjo stran groba položena tudi bronasta plošča s приметnim napisom. Ker dosega zbrana sredstva ne bodo zadoščala za vse stroške spomenika, prosí odbor vse tiste Slovence in Slovenke, ki bi hoteli prispevati za spomenik, da izročijo svoj dar blagajniku g. Oskarju Pavlovčiču.

Dne 18. januarja t. l. je prišel v Ar-

ŽIVLJENSKI JUBILEJ S. MAGDE GERZETIČ

Sestra dr. Gerzetiča, zdravnika v Bariločah, s. Majda Gerzetič — sedaj Hermana Magdalena, je 10. januarja tiho obhajala svoj 50 letni življenski jubilej. Za to priložnost je g. župnik Janez Hladnik napisal daljši članek, ki ga pa zaradi pomanjkanja prostora ne moremo objaviti v celoti. Zato iz njega povzemamo samo glavne ugotovitve:

Že na učiteljsku v materinski hiši Mariborskih šolskih sester je pokazala svoje organizacijske zmožnosti, med drugim ko je na zavodskem odru prirejela igre, ki jih je tudi sama napisala. V šoli in ob maturi je vzbudila toliko pozornost izpitne komisije, da ji je ponudil njen predsednik dobro učiteljsko službo v večjem mestu, in to takrat, ko je bilo sicer treba moledovati za začetniško mesto v kaki pozabljeni vasi — a je ponudbo gladko odbila, ker je šla za svojim poklicem. Njene predstojnice so jo jako cenile in so jo kot sestro poslale nadaljevati študije na ljubljansko univerzo. Ko pa se je l. 1931 prva skupina Mariborskih šolskih sester pripravljala na pot v misijone v Argentino, je s. Majda tako dolgo prosila predstojnice, da se ji niso mogle več ustavljati in so ustregle njeni vroči želji po misijonih.

Njeno življensko delo v Argentini je bila Formosa, kamor je prišla leta 1933. S pomočjo tamkajšnje plemenite učiteljice gospe Luise Castañede, ki ji je odstopila svoje zemljišče za njeno delo in ji ostala do svoje smrti velikodušna dobrotnica, je začela zbirati otroke in ustanovila počasi lastno ljudsko šolo. Skromni in težki so bili ti začetki na pravem misijonskem polju.

Počasi so se pričeli javljati uspehi. Ko je imela popolno ljudsko šolo, se je lotila dela za učiteljske. In tu se je pokazala zopet vsa njena organizacijska spretnost. Istočasno, ko je gradila poslopje in učne prostore, se je morala boriti za priznanje svoje šole v javno-

gentino z ladjo Yapeyú g. Baraga Franc, doma iz Blok na Notranjskem. Prišel je na vpoklic svoje sestre gospe Marinček Marije in svojega svaka g. Marinčka Stankota, mizarskega podjetnika in San Martinu. Lansko leto je skrivaj zapustil svoj dom, se podal v Nemčijo in od tam je sedaj prišel v Argentino. Želimo mu srečno bivanje na svobodnih argentinskih tleh.

MENDOZA

V zadnjem času je predmet velike pozornosti v evropskih glasbenih središčih Jožefinski otroški zbor iz Mendoze — Niños Cantores de Murialdo. Treba je poudariti, da je član tega zbora tudi Slovenec in sicer Franci Bajda iz znane Bajdove družine v Mendози. Zbor je v začetku decembra lanskega leta odšel na turnejo po glavnih evropskih državah. Po Božiču je bil sprejet tudi pri sv. Očetu Janezu XXIII. in pel v avdienci.

Glasbena kritika hvali izredno ubranost glasov in njih otroško milino. Ko se bo zbor meseca marca vrnil v Buenos Aires, bo priredil dva koncerta tudi v gledališču Colon.

Vsak teden ena

MAMICI ZA GOD

Majka draga, majka mila
nimam krasnega darila;
podarim Vam prav srčno
le — to skromno pesmico —

Če kedaj sem Vas žalila
prosim, da b' mi odpustila;
iz srca se zdaj kesam
in zato objubljam Vam:

Vedno pridna hočem biti
in srce Vam podariti,
ker ste dobra meni Vi
kot na svetu ni reči

Bog Vam daj obilo sreče
in ljubezni prav goreče
mnogo let živeti tu,
tam pa večnega miru.

(Namesto tedenske narodne ali ponarodele pesmi, objavljamo tokrat pesmico, ki jo je svoji mamici za god postavila njena že v Argentini rojena hčerka. Je dokaz, da je slovenski duh po naših domovih še vedno živ!)

sti. Treba je vedeti, da takrat že dolga leta nazaj država ni hotela priznati nobenemu novemu katoliškemu zavodu pravice javnosti, ker sta bila vlada in prosvetno ministrstvo protiveržno usmerjena. Toda s. Majda ni odnehala. Ko je bilo že vse brez izgledov in bi morda vsak drugi odnehal pred nepremostljivimi ovirami, ki so jih postavljali na ministrstvu v Buenos Airesu, je s. Majda proti pričakovanju vseh uspela in priborila pravico javnosti za svoje novonastajajoče učiteljske in s tem posredno tudi za ostale zavode v Argentini, ki so prej zaman to poskušali.

Svoje učiteljske delo je dobro pripravljala za njih važno nalogo v življenju. To je bilo takrat prvo in edino učiteljske na teritoriju Formose. Danes delujejo učiteljice, ki so izšle iz njenega zavoda, po vsej Formoški provinci.

Na prostoru, kjer je v začetku spala v pomanjkanju kar na tleh, stoji danes velik zavod, ponos Formose in kongregacije Mariborskih šolskih sester. Njen šolski muzej je veljal za vzor ostalim šolam v državi. Za svoje delo je dobila ob najrazličnejših prilikah priznanja od argentinskih oblasti, tako civilnih, kakor cerkvenih.

Pri vsej tej ogromni delavnosti je pa še našla časa, da je tudi za slovensko stvar kaj naredila. Ko smo praznovali Gregorčičev jubilej, je v Duhovnem življenju izšlo več njegovih pesmic v argentinskem prevodu. Najboljši so bili njeni.

Kadar je bila na počitnicah na Pateralu, nam je pripravila program za slovenske prireditve in slovenske prizorke in rajanja za argentinske programe.

Sedaj je iz zdravstvenih razlogov v Montevideu, kjer je priredila za tamkajšnji oder predstavo Pridi in sledi mi z novim originalnim načinom podajanja, ki je vzbudilo nemajhno pozornost v Montevideu kakor že prej v Formosi.

Želimo ji, da ohrani svojo mladostno delavnost še dolgo vrsto let, v korist mladine in v veselje svojih sosester in kongregacije.

STANKO MAJČEN

Bogar Meho in Marija

Meho je izgovarjal zlog za zlogom, kakor bi tiskal:

"Naše ljube Gospe ne more upodobiti nihče take, kakršna je bila. Bolje, umetnik," — za umetnika se je klical, kadar je tako naneslo — "bolje, umetnik, da se je sploh ne lotiš".

"Pa zakaj ne?"

"Zato, ker je nihče nikoli ni videl take, kakor v resnici je. Mati božja je lepa kakor srna, lepa kakor sonce, lepa kakor sam sodni dan — vi otroci tega ne morete razumeti, zato je bolje, da molčite."

"Mati božja — hm — zakaj bi je ne mogli izrezljati, če izrezljate Kristusovo telo na križu? To nam je uganka. Mati božja pač pod krizem joče in jokajoča žena v ruti in z molkom — prava reč..."

"Težka reč, pretežka. Bom nekoč, kadar bom pri sebi, upodobil tudi njo, toda to bo samo enkrat, enkrat za vselej, kdo ve po čigavem naročilu in za koga. Pomnite, otroci, takrat pa bo Mati božja resnično stopila med vas in bo stala, kjer že bo stala, kamor že jo bodo postavili, kot bi bila stopila z neba: s tisto svojo belo nogo, s tisto svojo belo roko, s tistim svojim obličjem, ki mu ga pod soncem ni podobnega, z gubo v obleki, bogato nagubani, ki je že sama ob sebi skrivnost in razodetje. Da, o-

troci, to bo čas, ko Meho ne bo več živ, nad njim pa bo razgrznjen plašč tiste Gospe, ki jo je bil s svojim rezilom v lipovini pogodil kakor noben drug pred njim in kakor je noben drug za njim več pogodil ne bo... Takrat bo Mehovi obrti konec, pa tudi še marsičemu..."

Gledali smo ga nevarno, in kakor mu je pobliskavalo oko in so mu igrala čeljustne mišice, smo se čudili takim spremembam v njegovem obrazu. Imel je skrivnosti Meho, ni da bi dvomili o tem, ali skrivnosti so se nam zdele bolj podobne slabostim Meha obrtnika, njegovim omejenim sposobnostim, nego li nekim tajnam, ki jih prikriva njegova umetniška duša.

Misijonskega križa Mehovega sneženska fara ni videla nikoli. Bilo je rečeno — Miholjevi so tako sporočili — da lipovine v takih izmerah sneženska fara ne premore in da je bilo že zaradi tega potrebno poprašati in trg, kjer se je umetnik našel na obrat in brez vse sile, kakor da je na naročilo že čakal.

Meho se ni vznemiril, pomirila pa se je tudi fara. Že dolgo stoji misijonski križ ob vzhodni steni cerkve, z Marijo pod znojem in tudi sicer ves, kakor biti mora. Mehov ni, Mehu pa tudi ni treba, da se razkazuje s svojimi umet-

ninami pred vsem svetom, pobožnim in prebričnim; število njegovih znamenj je sicer neomejeno, omejeno pa je vsako znamenje posebej: Marije nima, in to se mu očita neprenehoma...

II

Tisti čas je bilo prispelo pismo od strica, cerkvenega dignitarja: "Dragi otroci, kako živite? Ali naš križ še stoji? In kakšen je Razpeti na njem in Marija pod njim? Osvobodil se bom dnevnih tlake za dan ali dva konec septembra in prišel (priletel) k vam, samo želim, da takrat in za to priliko blagoslovim prenovljeno znamenje naših očetov. Velja? Če velja, dragi otroci, oskrbite vse, kar je potrebno, pri bogarju, pri župniku in pri sosedih, da bo dan slovesen, kakor je to že stara navada v kraju, ki v njem živite. Bog z vami in z menoj, siromakom, vaš stari stric." Odgovorili smo mu še z istim slom: "Dragi stric, Zvečičar je črviv, nog sploh več nima, Marija je razčesnjena od vrha do tal in dežuje vanjo. Srmatoga je, kako Sin in Mati nimata niti več oblik, ki bi se v njih mogla pokazati bežnemu svetu, kaj še kristjani, ki postoji in pomoli. Vse je ena prhnoba. Pooblasti nas, da naročimo novega Boga in novo Marijo, pa ti sporočimo dan blagoslovljanja, ki bo na moč slovesen. Upoštevaj razmere in ne umišljaj si nemogočih stvari! Tvoji nečaki in nečakinje," že čez dva dni je odgovoril stric izsred aktov in sej na

konzistorialnem papirju, ki ga je bil obrezal in preganil na obseg pisemskega: "Ljubi otroci, oskrbite vse, pridem, pridem, pridem."

Čeprav smo poletje za poletjem samo letovali na "njegovem" — to skromno "njegovo" je bila dediščina po očetu, našem dedu — smo se vendar čutili pravi lastniki te zemlje od prvih dni. "Da je le kdo zunaj," je bila njegova želja, in pospremil nas je vsakega julija, ob zaključku sole, na mestno postajo z čarečimi očmi. Njegovi obiski — da, samo obiski so bili njegova kratka bivanja na lastni zemlji — so bili redki, kakor to drugače biti ne more pri gospodu, ki je pripet k pisalni mizi in se od nje odmakniti ne more brez muk in tri sto sitnosti.

Torej, strica smo imeli v žepu, kaj nam še manjka? Manjka še Bogar Meho in njegova umetnost.

Povabiti ga k vinogradu ni kazalo, ker mož razen Miholjeve strehe ni hotel poznati nobene.

Srečali smo ga v "kurjem" klancu, ko si je v sijajni milega večera ogledoval lipove panje, ki tam stoje pozabljeni in prezrti, nikomur v korist, komaj gobami za znamenje in kažipot, da se je tu dobro ploditi...

Razložili smo mu zadevo in Meho je pordel. Za "ordinariat"? Nikakor za ordinariat, strašni Meho, stric je samo kanonik in kot tak nič bolj in nič manj

zahteven kakor vsak drug smrtnik. Novega Zvečičarja si želi na občestno razpelo in novo Marijo. Ali bi prevzeli?"

"Križanega že, Matere božje pa ni v moji škofiji!"

Tako smo se ločili, nekam čudno ločili od umetnika, ki je bila od njega odvisna vsa naša sreča, ves naš uspeh.

Meho si križa niti ogledal ni; bo že tak, kakršni so vsi, je zamrmral ob slovesu in potonil v senco goščave, ki je Miholjevino prikrivala našim očem.

"Ali zdaj veste za koga?" smo kričali za njim v zeleni mrak, "ne za škofa!". "Vem, vem," je odmevalo nazaj, vendar smo bili, prepričani, da mu je bil tačas pred očmi sam škofijski šematizem, in sicer s svojo prvo stranjo.

Križanega smo mu zaupali, Matere božje pa ne, in tako smo se sredi tdnna, še dolgo pred delopustom, zopet znašli pred njegovimi okni. Miholjka je v ogradu okapala povtrino.

"Mojster Meho, da ne pozabite na Marijo! Naj vam bo sveto, kar je naročeno: Križani, kakor že ga uredite, pod njim pa kip, že veste čigav — če ga ne bo, joj vam in vaši umetnosti!"

Meho je po Miholjki poslal glas, da je čul in razumel, za Marijo pa da ne more jamčiti. Križani bo, kakor se za ljudi "okrog škofa" spodobi, Mater pa naj si gospodje prineso iz mesta, če jim je toliko do nje.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Kako se reče

Ko sem razmišljaj, kaj bi napisal za to številko, sem se spomnil stvari, ki jih vidimo vsak dan in brez katerih naše gospodinjice ne bi mogle prebiti (ne: izhajati): trgovine. Almacén, fiambleria, verduleria, panaderia itd. — to so besede, ki jih napogosteje slišimo. Če primerjamo špansko in slovensko besedišče (besedni zaklad), lahko ugotovimo, da naš jezik na tem področju ni tako specializiran. "Trgovina" ima splošen pomen. Da označimo posamezne vrste trgovine, pa moramo največkrat opisovati, le za nekatere imamo poseben izraz. Zato čutimo, da je špansčina bolj praktična in ni čudno, da rajši uporabljamo tuje besede.

Argentinci iz predmeta kar preprosto napravijo trgovino: juguete — jugueteria, leche — lecheria. Tudi mi imamo nekaj besed s tako končnico: mesarija, drogerija, parfumerija, a razen prve niso slovenske (vendar so udomačene in dovoljene). Navadno pa se končujejo na — arna: pekarna (panaderia), mlekarica (lecheria), cvetličarna (floreria). V dosti primerih pa smo prisiljeni opisovati, kot sem že omenil, in tedaj čutimo prednost špansčine: trgovina z igračami (juguetaria), trgovina s sadjem (fruteria), zelenjavna trgovina (verduleria). Tudi Nemci in Angleži sestavljajo: Spielwarengeschäft (toy-thop, Eisenwarenhandlung) harware-shop.

Fiambleria, almacén — kako prevajamo ti dve besedi? Delikatesna trgovina, špecerijska trgovina, boljših izrazov ni. Kaj pa ferreteria? Trgovina z železino. Drugi primeri so lažji. Vseeno jih bom nekaj navedel: brivnica (peluqueria), papirnica (papeleria), trafika (cigarrería), trgovina s čevlji (zapateria).

"Uganka": mostrador, callejón sin salida?

NEKAJ IZ GOSPODARSKEGA ŽIVLJENJA

Poročali smo o nameri sedanje argent. vlade, da se znebi vseh podjetij, ki so v državni upravi zelo pasivna. Med taka podjetja spada tudi buenosaireska državna klavnica, v kateri je izbruhnila stavka ob zadnjem odhodu predsednika dr. Frondizija v Severno Ameriko. Delavstvo so nahujskali peronistični in komunistični elementi, da je zasedlo vse klavniške prostore. Oblast je bila prisiljena, da jih je izpraznila s policijo in orožništvom. Vlada je tedaj imenovala v tem podjetju komisarja polkovnika Porto. Njegova naloga je tudi bila, da ugotovi gospodarsko stanje podjetja.

Poročilo, ki ga je predložil predsedniku republike, je odkrilo strahotno stanje, ki ni značilno samo za to podjetje, ampak je približno enako tudi v ostalih, v katerih so po mili volji paševali predstavniki režima pred osvobodilno revolucijo. Iz njega je razvidno, da je imelo podjetje lani 124 milijonov pesov izgube. Leta 1957 je bilo 41 milijonov dobička, ki pa ni zadoščal za pokritje izgube 1.500.000 pesov v letu 1955 in 44 milijonov v letu 1956. Izgubo podjetja med drugim povzročata vedno večje šte-

SLOVENCI PO SVETU

AVSTRALIJA

Neva Rudolf, mlada slovenska pesnica in pisateljica, primorska rojakinja, je pred Božičem zapustila Avstralijo ter se vrnila nazaj na Primorsko. Od tam je uredniku revije Misli — božje in sloveske — p. Bernardu Ambrožiču, poslala pismo, v katerem med drugim pravi: "Uresničil se je rek, ki pravi: Človek obrača Bog obrne. In tako se je zgodilo, da sem morala poroko za nekaj tednov odložiti, ker je zaročenec zbolel na gripo in angini. Bila sem kljub skrbem vesela, da sem mogla preživeti še en pravi Božič s svojimi domačimi." Ob njeni vrnitvi v Trst je tam izšla zbirka njenih pesmi "Pod južnim križem". Malo prej pa je pri Slov. kulturni akciji v Buenos Airesu v Argentini izšla zbirka njenih ertic "Čisto malo ljubezni". Tako je Neva Rudolf menda prva slovenska pesnica in pisateljica, ki je doživela, da sta kar dve zbirki njenih pesmi in ertic izšli skoraj istočasno, a v različnih delih sveta.

Iz Melbourne se je po polnočnici v božični noči vračalo z avtomobilom v Bonogillo 5 slovenskih fantov. Pred krajem Wangaratta so z avtomobilom tresčili ob cestno drevo. Voznik in lastnik avtomobila Jože Živič, je bil na mestu mrtev, ostali štirje: Ivan Deželak, Mirko Krušič, Mirko Juršak in Branko Gangl so pa dobili hude poškodbe. Težko ranjene so prepeljali v wangarattsko bolnišnico, kjer so se zdravniki bali za njihova življenja. Rane so se jim pa

vilo uslužbenstva ter vedno manjša storilnost posameznika. Tako je bilo leta 1946 v podjetju 377 administrativnih uradnikov in 4.000 delavcev, leta 1954 je bilo uradnikov že 1.179, delavcev pa 4371, leta 1958 je pa število uradnikov znašalo kar 2.222, število delavstva pa se je dvignilo na 5.777. Leta 1946 je vsak delavec pripravil 79.000 kg mesa, leta 1958 pa samo 34.000 kg. Pri takem stanju je pa v podjetju bil v veljavi še 6 urni delavnik.

Državna klavnica je dalje vodila svoje poslovanje tako, da je morala izguba postajati vedno večja, kajti klavnica je prodajala meso Odboru za pocenitev življenja po nižjih cenah, kakor je pa meso stalo podjetje samo, prav tako so meso dobivali po nižjih cenah od cene v podjetju vsi uslužbenci. Izgube iz takega postopanja gredo v visoke milijone.

Med osebjem je vse polno sinekur. Tako je v podjetju kar 26 inšpektorjev, vrtnarjev 41 — vrta pa skoro ni — dalje je v podjetju 21 tovornih avtomobilov, katere je imelo na skrbi kar 57 uradnikov, ki so prejeli na plačah 2.560.000, raznih čuvajev je v klavnici 204, za pranje avtomobilov pa kar 40

JAVNI NOTAR
Francisco Raul Cascante
Escribano Público
Uruguay 387
T. E. 40 - 1605 Buenos Aires

JOZA VOMBERGAR

Zakleta Vernica

Ta dogodek se je hitro po vsej deželi razvedel. Od vseh strani, celo iz daljnih dežel, so začeli romarji cemkaj prihajati in mnogo ljudi je na Marijino priprošnje ozdravelo. Zato so namesto kapelice tam kmalu večjo romarsko cerkev postavili in jo za Marijo v Trnovljah imenovali.

Na željo in prošnjo ljudi je zdaj hotela cerkvena oblast faro od svetega Martina v Trnovlje prestaviti. Ker pa je graščak Martin pri tem tudi nekaj besede, v starih bukvalih zapisane, imel, so tudi njega za privoljenje prosili. Sreča je bila, da je gospa Marjeta prav tisti čas z doma odšla, da se gospodu Martinu ni bilo treba zavoljo tega z njo kaj pretekati. Hitro je s svojim pismom in pečatom v prestavitve fare privolil in novi romarski cerkvi še debelo možnjo cekinov daroval⁶⁾.

Še preden pa se je gospa Marjeta domov vrnila, je moral njen mož po kraljevem povelju v daljnjo ogrsko deželo na vojsko iti. Božja volja pa je hotela, da se graščak Martin ni več vrnil in je odsihmal Marjeta, ki je zdaj vdova postala, sama in edina gospodarica v gradu ostala.

Neznansko pa se je razsrdila, ko je zvedela, da so od Svetega Martina faro k Mariji v Trnovljah prestavili in se je pri samem papežu v svetem Rimu hotela pritožiti. Ali vse ji ni nič poma-

5 vse strani razbežale pa ljudem o strašnem dogodku pri Zatrepu pripovedovale.

Od tistih mal prevzetna gospa Marjeta v črno kačo zakleta v luknji nad Zatrepom živi pa čaka na svojega rešitelja. Le enkrat na leto, na sveti večer, ko se v farni cerkvi polnočnica bere, se priplazi iz svoje votline in se okoli studenca plaziti in poskuša, da bi se vode napila, ker še zmirom neznansko žejno trpi. Okoli vratu ima venec ključev od grajskih zakladnic navezan in njene kačje oči se ji tako pošastno svetijo, da bi celo največjega junaka uplašile.

Rešiti bi jo mogel samo sedemletni deček, ki bi se ji s sedem let raščeno pa na cvetno nedeljo blagoslovljeno leskovo šibo približal pa si po njej udariti upal. Tedaj bi se koj v hudo medvedko spremenila, ki bi tako nezarensko renčala, da bi se vsa Straža tresla. Če bi zdaj deček še v drugo po tej neznanški zveri s tisto šibo udaril, bi se medvedka pri priči v gromozansko pošast s tremi glavami spremenila, od katerih bi vsaka ogenj in žveplo iz žrela vanj bruhala pa tako silovito rjovela, da bi skale v hribu pokale pa v dolino grmele. In če bi zdaj deček še toliko poguma imel, da bi tudi v tretje s šibo po tej grozoviti pošasti udaril, bi v tem hipu sama grajska gospa, svoje strašne zakletve rešena, v svetli in z zlatom vezeni obleki predenj stopila pa mu zlati venec grajskih ključev v last izročila. Pogreznjeni grad bi se zdaj dvignil iz zemlje in srečni fantič bi ne-

omejeni lastnik gradu in vseh njegovih zakladov, pa tudi ženin prelepe Marjete, postal. Bil bi pri tej priči gospodar vse dežele in najbogatejši človek na svetu. Praviijo, da jo je nekoč že Glavačev Martin iz Šmartnega poskušal rešiti, ki je bil baje tako pogumen deček, da se še samega kosmatince ni ustrašil, ko ga je nekoč na samem v Brinjevcih srečal. Menda jo je že dvakrat s šibo udaril: a ko je zagledal grozovito pošast pred seboj, je v strahu pobegnil. Menda je potem vse svoje življenje zavoljo tega gluhomem ostal.

Zakleta Vernica pa se bo morala bržčas do konca sveta v luknji nad Zatrepom za svoj bogokletni napuh pokoriti... —

lepo celice ter so Ivana Deželaka in Mirka Krušiča lahko že 10. januarja prepeljali v bolnišnico Geelong, Branka Gangla pa naslednjega dne v Footscray, da je bil bliže Moonee Ponds-u, kjer stalno živi, Mirko Juršak se je pa pozneje že tudi vrnil v Melbourne. Pok. Jože Živič je bil edini sin Živičeve družine v Trebčah pri Bistrici ob Sotli. Rojen je bil 1936 leta ter je bil v Avstraliji komaj nekaj nad eno leto. Na vsak način je hotel imeti avto. Ko ga je kupil, mu je prinesel smrt. Njegovo truplo so prepeljali v Melbourne, kjer ga je po maši zadušil dne 30. decembra 1958 pokopal p. Bazilij na slovenskem pokopališču v Keiloru.

Žrtev avtomobilske nesreče je postal tudi Ciril Dujmovič, 33 letni fant iz Ojstrovice v Slov. Primorju. V Avstraliji je živel v Tmutu. S svojim avtomobilom se je smrtno ponesrečil pri Mansfieldu.

Družino Karla Knapa in Franciške, roj. Prislant je zadela huda nesreča. Umrla ji je kmalu po rojstvu prvorojenka Zdenka. Pokopali so jo na slovenskem pokopališču v Keiloru na novo leto.

PO SPORTNEM SVETU

Južnoameriško nogometno prvenstvo bo pričelo 7. marca. Za naslov se bodo borila naslednja državna moštva: Argentina, Brazil, Čile, Bolivija, Urugvaj, Paragvaj, Peru. Argentinsko moštvo se na tekme pripravlja v Mendoza. Vse

tekmeh bodo odigrali na velikem stadionu kluba River Plate.

Argentinsko državno prvenstvo v košarki bo letos v Neuquenu. Moštvo glavnega mesta je že sestavljeno in sicer bodo igrali: Murillas, Anisko, Bello, Iacheri, Freigero, Vila, Giorgio, López, Lezcano, Amodeo, Morda, Chaer; tehnični vodja je J. Borau.

V Jugoslaviji je v polnem teku državno prvenstvo v hokeju na ledu. V vodstvu je lanski prvak Jesenice, ki vse nasprotnike odpravlja z dvošteviličnimi rezultati. Edino Ljubljana se mu je nekoliko upirala, pa so jo Jeseničani kljub temu odpravili z 9:1. Tekmo je obiskalo nad 6000 gledalcev, ki so burno navijali za domačine, ki so nastopili v naslednji postavi: Novak, Trebušak, Felc, Tišlar, Čebulj N., Čebulj B., Turnšek, Demšar, Smolej, Brun, Kristan in Dolinar. Ljubljancem pa so postavili naslednjo ekipo: Babnik, Cerar, Osrečki, Radin, Blazič, Cesar, Čuček, Zupančič, Pogorelec, Prosenec, Volkar, Boskovič, Žerovec.

V Kitzbuehlu v Avstriji so bile velike mednarodne smučarske tekme, na katerih so nastopili tudi Jugoslavlani. Ker pa niso imeli pred tekmovaljem doma dobrih snežnih razmer za treninge so bili njihovi nastopi precej slabi. Tako je zasedla Majda Ankele v smuku na 2350 m dolgi progi 39 mesto, v smuku za člane pa so med 89 tekmovalci zasedli Klinar 61 mesto, slede Lakota 63, Šumi 64, Dornik 69, Križaj 70. Zmagal je Amerikanez Verner. V slalomu pa ni bilo slovenskih tekmovalcev, ker se niso plasirali v smuku do 40 mesta.

SLOVENSKI TISK V ARGENTINI

Katoliški misijoni: Letnik XXXIII. 1959 Štev. 1-2. Vsebina: Očetova skrb za Kitajsko (Misijska okrožnica pok. papeža Pija XII.); Kaj bo z Japonsko (Branko Bohinc); Vincencijevi sinovi, lazaristi, v misijonih (Branko Bohinc); Da bi bili vsi eno — K svetovni molitveni osrednjevici za zedinjenje kristjanov od 18. do 25. januarja — Na vzhodu se dani (Branko Bohinc); Kristjani v sveti deželi (Po "Fides" — nj); Cerkev na Ceylonu (Branko Bohinc); Na poti do misijonskega poklica (Karel Wolbang C. M.); Maksimilijan Kolbe-norček naše ljube Gospe (Priredil Ruda Jurčec); Kanadski mučenci: Zglede, ki vlečejo (Janez Kopač, C.M.); Po misijonem svetu: Pax Romana v Afriki; Od sončnega vzhoda do sončnega zahoda: Japonska Kitajska-Vietnam-Indonezija-Afrika; MMD; Naši misijonarji pišejo: Z bengalskih poljan (p. Stanko Poderžaj, S.J.); Zgodba odličnega misijonarja (Joško Geder, S.D.B.); Razmere v Indone-

ŽENITNA PONUDBA

Primorski rojak, 42 let star, do brega srca, bi se rad poročil s slovenskim dekletom ali vdovo v starosti do 30 let. Je pa lahko tudi starejša, samo, da ima plemenito srce.

Ponudbe pod značko "Topla družinska sreča" na Svobodna Slovenija, Ramon Falcon 4158, Buenos Aires.

Vsemogočni je 28. januarja 1959 po hudem in dolgem trpljenju poklical k Sebi v 69. letu starosti našo ljubljeno ženo, mamo, staro mamo, tačo, sestro

gospo MARIJO ROME, roj. ZUPANČIČ

K zadnjemu počitku so jo položili 30. januarja 1959 v Stari vasi pri Grosuplju.

Drago mamo priporočamo v molitev in blag spomin.

Žalujoci:
mož Anton, sinova Jože in Filip,
hčerke: Albina, Mara, Ana, Slava in Pavla
z družinami.

Buenos Aires, Stara vas pri Grosuplju, 12. februarja 1959.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B
FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 571282

ziji (Deodata Hočvar, O.S.U.); Klic po sodelovanju; Iz raznih postopank; Misijski pakt (Otroški prizorček Napisa la s. Darina Konec, umsljenka); Barago na oltar; Misijsko zaledje.

DRUŠTVENI OGLASNIK
Najcenejše zavarovanje za primer smrti je gotovo posmrtninsko zavarovanje Društva Slovencev. Za izredno nizki prispevek \$ 5.— za vsak smrtni primer dobijo svoji ob smrti člana \$ 3.700.—. Če bi Društvo Slovencev ne nudilo ničesar drugega svojim članom kot samo to, bi se izplačalo biti član. Naravnost nerazumljivo pa je, da ni nekaterim članom prav nič za to posmrtnino, ki je na dan smrti vendarle izdatna pomoč srečni družini. Tako se namreč zdi, ko človek vidi, da mnogi člani ne plačujejo v redni članarine in posmrtninskega prispevka. S tem se nehoti odrečejo važni podpori, ki bi jo svoji dobili ob njihovi smrti.

OBVESTILA
Dekliški izlet, ki ga prireja SDO, bo v nedeljo 22. februarja na že znano pristanovo v Gral Rodríguez, kjer je lep bazen za kopanje. Zbrale se bomo v Ramos Mejia. Po slovenski sv. maši, ki je ob sedmih, odhod s skupnim avtobusom. Hrano vzamemo z seboj. Vsa dekleta prav lepo vabljeni.

Odbor
Sestanek SDO bo v nedeljo 7. marca po dopoldanski sv. maši na R. Falconu. Iskreno vabimo vsa dekleta.

Odbor
Slovenska kulturna akcija vabi vse svoje člane, prijatelje in njihove svorce, da se udeležijo izleta, ki ga pripravlja skupaj z Družabno Pravdo za nedeljo 22. februarja na otok Hiawatha v Tigrh.

Izlet Družabne Pravde in Slovenske kulturne akcije bo v nedeljo 22. februarja na otok Hiawatha v Tigrh. Odhod iz pristanišča v Tigrh ob deveti uri. Zato prosimo vse izletnike, da se zberejo do te ure v pristanišču. Na otoku bo sv. maša ob 10 uri in jo bo daroval č. dr. Ignacij Lenček. Pijača bo na razpolago v kantini g. Pirca. Hrano pa naj prinese vsakdo s seboj (če bi je pa kdo ne prinesel, se bo lahko okrepčal v kuhinji gospe Pirčeve). Obljubljena je posebna motorka za izletnike.